

Aleg. 149.

Sprawozdanie

Komisji gminnej o petycyach Reprezentacyj powiatowych w Buczaczu, Kamionce strumiłowej, Mielcu, Przemyślanach, Stryju, Turce, Zaleszczykach, Brzozowie, Chrzanowie, Żółkwi, Śniatynie, Brodach, Tarnobrzegu, Brzesku, Kołomyi, Podhajcach, Wieliczce, Jarosławiu, Tarnowie, Czortkowie, Łańcucie i Sanoku, domagających się uchwalenia ustawy o przymusowym ubezpieczeniu od ognia budynków włościańskich i małomiejskich lub w ogóle wszystkich budynków, a Reprezentacyj powiatowych w Krakowie, Kamionce strumiłowej, Żółkwi, Brodach, Kołomyi, Mielcu, Zaleszczykach, Jarosławiu, Czortkowie, Łańcucie i Sanoku o uchwalenie ustawy o przymusowym zakupywaniu sikawek i narzędzi ratunkowych przez gminy i obszary dworskie.

Wysoki Sejmie!

Uchwałami Wysokiego Sejmu z dnia 11., 14. i 16. Grudnia r. z. i dnia 10. i 12. Stycznia r. b. petycje powyższych Reprezentacyj powiatowych przekazane zostały do zbadania i zdania z nich sprawy Komisji gminnej. Komisya gminna wywiązując się z danego jej polecenia ma zaszczyt złożyć Wysokiej Izbie następujące sprawozdanie:

Myśl zaprowadzenia u nas przymusowej asekuracji od ognia czy to wszystkich budynków w ogóle w kraju znajdujących się, czy tylko budynków włościańskich i małomiejskich w szczególności, była już niejednokrotnie podnoszoną już to we wnioskach pojedynczych posłów, jużto w petycyach licznych Reprezentacyj powiatowych wnoszonych do Wysokiego Sejmu i Wydziału krajowego.

Ciągle powtarzające się domagania z żądaniem ustawy o przymusie asekuracyjnym, wskazują niewątpliwie, że sprawa ta ma żywotne, ekonomiczne znaczenie dla kraju, wymaga więc bliższego zbadania, rozejrzenia się w stosunkach odnośnych i nareszcie zaradzenia złemu, o ile to jest możliwe i o ile to leży w zakresie ustawodawstwa krajowego.

Z tych zapatrywań wychodząc, Wydział krajowy w ostatniem sprawozdaniu ze swoich czynności złożonem Wysokiemu Sejmowi, podnosi sprawę przymusowego ubezpieczenia budynków od szkód ogniowych, a zawiadamiając Wysoki Sejm o przedsięwziętych przez siebie czynnościach wstępnych, podaje ogólny zarys projektu do odnośnej ustawy, a w końcu nadmienia, że przed ostatecznem zaprojektowaniem onej Wysokiemu Sejmowi uznał za potrzebne co do pewnych

kwestyj zasięgnąć opinii c. k. Rządu, i zapytać go o zapatrywanie na niektóre punkta zasadnicze w zarysie projektu znajdujące się.

Nie przesądzając poglądów i zapatrywań c. k. Rządu na sprawę przymusowego ubezpieczenia budynków od ognia, Komisya sądzi, że ponieważ sprawa ta leży w ustawodawczej kompetencji Sejmu krajowego, należałoby przystąpić już obecnie, jeżeli nie do ostatecznego jej załatwienia, to przynajmniej do dokładniejszego zbadania i obrobienia pewnych szczegółów, a w każdym razie należy rozpatrzyć się bliżej w odnośnych stosunkach tej sprawy dotyczących, i dać wskazówki i polecenia Wydziałowi krajowemu, co i jak zdaniem Wysokiego Sejmu zrobić w tej sprawie byłoby wskazaniem.

W kraju naszym przeważnie rolniczym, mniej zamożnym nie tylko od krajów zachodnich ale i od wielu prowincyj wchodzących w skład Monarchii austriackiej, budynki tak mieszkalne jak i gospodarskie przeważnie budowane są z drzewa, kryte słomą lub gontem, przeto łatwo narażone na niebezpieczeństwo ognia.

Zdawałoby się więc, że właściciele takich budynków, tak w każdej chwili niemal narażeni na utratę swojego mienia, w interesie własnym powinni poczuwać się do obowiązku bronienia siebie od szkody, nieraz od zupełnej ruiny i upadku, przez asekurację swojej własności od klęski pożaru, przez dobrze wykonywaną w gminach policję ogniową i budowniczą, winni licznie zaopatrywać się w sikawki i przyrządy ratunkowe do gaszenia ognia.

Tymczasem niestety tak nie jest. Niski poziom inteligencji niższych warstw naszego społeczeństwa i brak rozsądnej przeczności powoduje, że w kraju naszym ogromna masa właścicieli budynków zupełnie takowych nie ubezpiecza, przepisy o policji ogniowej przed stu laty wydane, więc dziś w wielu postanowieniach dla obecnych stosunków nieodpowiednie, także i w praktycznej swojej części nie są wykonywane ani nadzorowane należycie, a narzędzia ratunkowe w dostatecznej ilości i odpowiedniej jakości mało gdzie się znajdują.

Wszystko to sprawia, że w kraju naszym przy licznych prawie codziennie wydarzających się pożarach setki rodzin popadają w nędzę, wytwarza się coraz więcej proletaryatu włościańskiego i małomiejskiego, co naturalnie wpływa ujemnie na rozwój stosunków ekonomicznych i ogólny dobrobyt kraju.

Ubogi a nawet średniego mienia właściciel nieruchomości, jeżeli nie będąc ubezpieczonym zostaje dotknięty klęską pożaru, odrazu popada w nędzę; często nie jest on już w stanie odbudować w pierwotnych rozmiarach spalonego przedmiotu, lub odbudować go w ogóle, bo prócz kołatania do ofiarności publicznej nie ma on innych środków ratunku i utrzymania nadal swojej egzystencji.

Wedle statystyki urzędowej z roku 1884. a ogłoszonej w r. 1886. w czasopiśmie „Statistische Monatschrift“ redagowanem przez c. k. centralną komisję statystyczną, — na 14 krajów koronnych Monarchii austriackiej, zajmuje Galicja pod względem ilości budynków spalonych w stosunku ubezpieczonych do nienbezpieczonych miejsce 12-te, gdyż na 100 budynków dotkniętych pogorzelą w Galicji było w tym roku zaledwie 30 ubezpieczonych.

Gorszy stosunek w tym dziale przedstawia tylko Bukowina i Dalmacya.

Ze zgorzałych budynków było ubezpieczonych:

w Austrii wyższej	91·20%	w Styrii	76·30%
„ Salzburgu	90·91%	„ Tyrolu	76·16%
„ Austrii niższej	88·98%	„ Szląsku	65·50%
„ Karyntyi	88·93%	„ Pograniczu	57·89%
„ Czechach	86·02%	„ Galicji	30·35%
„ Krainie	78·80%	„ Bukowinie	26·56%
„ Morawie	76·94%	„ Dalmacyi	10·11%

Wyrażając w cyfrach powyższe procentowe zestawienie, okazuje się że w Galicji w r. 1884. na 6.096 budynków *zgorzałych* było nieubezpieczonych 4.246, a tylko 1.850 ubezpieczonych.

Przymus asekuracji od ognia budynków, jakkolwiek nie istnieje dotąd w żadnej z prowincyj austriackich, nie jest przecież rzeczą nową ani nieznaną. Praktykuje się on i wykonywa ze skutkiem w rozmaitych formach ustawowych na szerokie rozmiary i od lat bardzo dawnych — i to w krajach takich, które pod względem cywilizacji, kultury, pojęcia oszczędności i w ogóle dobrobytu ekonomicznego stoją bez porównania wyżej od nas. U nas więc ma on tem większą rację bytu, a znajdzie także usprawiedliwienie dodatkowo powodowane jakością wielkiej części budynków w kraju znajdujących się, budowanych przeważnie z materiałów łatwo zapalnych.

Przymus asekuracyjny istnieje w 16 kantonach w Szwajcaryi, a w jednym z nich, mianowicie w kantonie Waadt od roku 1864. jest rozciągnięty nawet do wszystkich ruchomości całej ludności w tym kantonie zamieszkałej.

Przymus asekuracyjny istnieje także w licznych krajach niemieckich i pojedynczych większych miastach pruskich, a mianowicie obowiązują on:

Hessen Kassel	od roku	1767	Sachsen-Weimar	od roku	1768
Nassau	"	1806	Ks. Altenburg	"	1776
Hohenzollern	"	1855	Waldeck et Pyrmont	"	1756
Król. Saskie	"	1784	W Fryzyi wschodniej (wsie)	"	1767
Bawaryę	"	1811	" " (miasta)	"	1754
Wirtembergię	"	1808	w mieście Berlinie	"	1718
W. Ks. Badeńskie	"	1803	" Wrocławiu	"	1744
W. Ks. Heskie	"	1777	" Toruniu	"	1821
Ks. Oldenburskie	"	1764	" Szczecinie	"	1722

Nareszcie w sąsiednim nam Królestwie polskiem, jakkolwiek w skutek zgubnych dla kraju przeprowadzonych tam reform po r. 1863. wyrócone lub zdeorganizowane zostały liczne instytucje zakłady i urzędy, przymus asekuracji budynków od ognia został jednak w zasadzie utrzymany i jest wykonywany do dziś dnia o tyle, że każdy właściciel budynki swoje o ile nie przenoszą wartości 5.000 rbs. obowiązkowo zabezpieczać musi. Dopiero przewyżkę wartości wyższej nad 5000 rubli wolno jest właścicielowi nie ubezpieczać.

W innym dziale ubezpieczeń mianowicie: w dziale od zarazy bydła istnieje przymus asekuracyjny w Morawie, zaprowadzony ustawą krajową z dnia 23. Marca 1883. roku (L. 43. Dz. u. kr.)

Te liczne przykłady stwierdzają zapatrywanie Komisji, że ochwalenie i wykonanie ustawy o obowiązkowym ubezpieczaniu budynków będzie i u nas rzeczą możliwą, da się przeprowadzić z prawdziwym pożytkiem dla kraju i w krótkim czasie wyda zbawienne owoce.

Uznając wszakże w zasadzie pożyteczność obowiązkowego ubezpieczania budynków, nie może Komisya pominąć tu uwag, jakie jej się następczą, a które według jej mniemania, przy uchwalaniu ustawy odnośnej uwzględnienie znaleźć powinny:

Oto należy najprzód unikać w tej ustawie wszystkiego, coby ciężary nowe na ubogi Skarb krajowy wkładało i unikać wszystkiego, coby pośrednio lub bezpośrednio naruszało prawa licznych Towarzystw asekuracyjnych w Austrii koncesyonowanych. Względ pierwszy wskazany jest stanem finansowym kraju. Zachowanie względu drugiego rozstrzygającym być może przy uzyskaniu sankcyi dla ustawy. Obadwa zaś względy powyższe wykluczają stanowczo myśl tworzenia jakiejś urzędowej instytucji ubezpieczeń, obdarzonej przywilejem wyłączności, lub gwarantowanej przez kraj.

Pomijając już, że i gwarancya taka i administracya podobnego Zakładu, zanimby jeszcze dochody płynąć zaczęły, jużby znacznych ofiar pieniężnych wymagała od krajowego Skarbu; pomijając i to, że przez zmonopolizowanie akcji ubezpieczeń w jednym Zakładzie, ukróconeby zostały prawa dobrze nabyte Towarzystw asekuracyjnych, które koncesyę w Austrii mają i do Skarbu państwa bardzo znaczne z przedsiębiorstwa swego opłacają podatki;

a pomijając wreszcie i to, że dopóki nowa ustawa o policyi ogniowej z całą ścisłością w wykonanie wprowadzoną nie będzie, to jest po prostu niebezpieczną dla kraju rzeczą, zjednoczenie wszystkich ryzyk asekuracyjnych, w jednym jedynym Zakładzie z odpowiedzialnością krajową;

to już sam ten wzgląd wystarczyłby nam powinien do oświadczenia się przeciwko wszelkiemu monopolowi w tej sprawie: że takowy wszędzie gdziekolwiek zaprowadzony, okazał się dla ogółu ludności kosztowniejszym, mniej dogodnym i mniej korzystnym, aniżeli wolna konkurencja prywatna, która uczciwością, usłużnością, pośpiechem i taniością, przychylności i zaufanie publiczności zaskarbić sobie musi.

Dalej ustawa, nakładająca już z konieczności przymus pewien na tych, którzy o dobro i bezpieczeństwo własne nie są dbali — niepowinna krępować niepotrzebnie swobody tych roztropnych mieszkańców kraju, którzy nieczekając nakazu, sami z własnej woli od lat wielu już, zabezpieczają swe mienie. I ten wzgląd słuszny przemawia również za niecentralizowaniem ubezpieczeń wszystkich w jednym wskazanym zakładzie, lecz za pozostawieniem w czynnej akcji wszystkich Towarzystw, które dziś u nas operują i nadal operować zechcą, i za pozostawieniem ludności naszej prawa wyboru między Instytucjami temi, stosownie do zaufania, jakie kto w której z nich pokłada.

Tak postawiona ta sprawa uwalnia nadto kraj od przyjmowania na się uciążliwej odpowiedzialności materyalnej, za Towarzystwa asekuracyjne we wszystkich poszczególnych wypadkach. Brak zaś tej gwarancji krajowej nikogo przestraszać nie powinien, wobec faktu, że jest w mocy zarówno Reprezentacji krajowej jak i każdej osoby prywatnej, zmusić każdego czasu Towarzystwa prywatne do spełnienia swych zobowiązań — i wobec faktu, że Towarzystwa operujące dziś w Galicyi, a dysponujące sumą przeszło 12 milionów zł. funduszy rezerwowych ogniowych, są dość zamożne, i dość odpowiedzialne do spełnienia poruczonego im zadania — i wobec faktu nareszcie, że oprócz kontroli Wydziału krajowego, którą w ustawie zastrzedz należy — stoją już wszystkie te Towarzystwa pod kontrolą rządową, a nadto każde z nich z osobna pod kontrolą bacznią wszystkich Towarzystw współkonkurujących, w których interesie leży niedopuszczać zachwiania zaufania publicznego do Instytucji ubezpieczeń w ogóle.

Ustawa zastrzedz winna władzy krajowej kontrolę, czy każdy budynek prywatny w kraju jest ubezpieczony? — a celem ścisłego wykonywania tej kontroli, należałoby ustanowić inspektorat centralny przy Wydziale krajowym, i kontrolorów po powiatach.

To byłby jedyny koszt publiczny, jakiby z ustawy tej wypłynął, a który spaśćby musiał ciężarem na krajowy Skarb — gdyby nie okoliczność szczęśliwa, że od Towarzystw asekuracyjnych dopuszczonych do współudziału w obowiązkowym zabezpieczaniu, w zamian za następczoną możność znacznego rozszerzenia ich interesów, i w zamian za danie im prawa egzekucyi politycznej dla asekuracyjnej premii — może wymagać kraj, by ciężar utrzymania kontroli krajowej wzięły te Towarzystwa na siebie.

Z rokowań, jakie Komisya przeprowadziła z Instytucją najwięcej interesowaną w tej sprawie, nabyła Komisya przekonania, że w razie uchwalenia ustawy o obowiązkowym ubezpieczeniu budynków, Towarzystwa asekuracyjne w miarę udziału swego w tem zabezpieczeniu, chętnie koszt utrzymania kontroli krajowej poniosą.

Niemniej dopiero w razie wprowadzenia w życie ustawy o obowiązkowym ubezpieczeniu wszystkich budynków prywatnych, byłoby możliwem i sprawiedliwem pociągnięcie Towarzystw asekuracyjnych do opłat pewnych na rzecz straży ogniowych istniejących w kraju — gdyż wtedy dopiero płaciliby na te straże za pośrednictwem Towarzystw w s z y s c y, którym te straże niosą usługi, i to płaciliby w słusznym stosunku w miarę korzystania z tych usług — podczas gdy dziś nałożenie na Towarzystwa opłaty podobnej, bez pociągnięcia do niej osób nieubezpieczonych, jest niesprawiedliwem opodatkowaniem przezornych na korzyść niedbałych.

I jeszcze dalszy i jeszcze donioślejszy pożytek odnieść może kraj nasz, z tej nieopłacanej przez Skarb swój, a jednak podległej Władzom swoim kontroli:

Jak wiadomo Wysokiej Izbie, równocześnie z żądaniem ustawy o przymusowym ubezpieczeniu, wniesiony też został projekt do ustawy budowniczej dla miasteczek i wsi, i projekt ustawy o policyi ogniowej.

O ile wątpliwości nie podlega, że obydwie te ustawy, jeżeli w praktyce ściśle wykonywanymi będą, ocalić są zdolne corocznie krocie mienia narodowego od zatrąty ogniowej — o tyle z drugiej strony rzecz pewna, że choćby najmądrzej napisane, jeżeli energicznie na gruncie dopilnowane nie będą, to pozostaną one niejednokrotnie martwą literą na papierze.

Cheąc dopilnować ściśle wykonania przepisów tych ustaw, musiałby kraj kosztem znacznym zaprowadzić taki sam aparat kontrolno-inspekcyjny, jaki do czuwania nad ubezpieczeniem okazuje się potrzebnym. Ponieważ zaś kraj nasz takiego ciężaru ponosić nie może — przeto i oczekiwany pożytek z ustaw onych byłby bardzo problematyczny. Gdy tymczasem z chwilą wprowadzenia w życie ustawy o obowiązkowym ubezpieczeniu, przychodzi kraj bez żadnego kosztu do posiadania silnie zorganizowanej kontroli, która i w dopilnowaniu przepisów obu ustaw powyższych, bardzo cenne oddać może krajowi usługi.

Komisya nie może pominąć milczeniem tych zarzutów lub wątpliwości, które przeciwko wydaniu ustawy krajowej o przymusowej asekuracyi w ogóle ze stanowiska prawnego niekiedy podnoszone bywają.

Wątpliwości te idą w dwojakim kierunku: Mianowicie zarzucają, że asekuracya przymusowa ogranicza prawo własności, kiedy ustawa zasadnicza o powszechnych prawach obywateli w państwie austr. zapewnia każdemu swobodną rozporządzalność swoim mieniem (u. zas. z d. 21. Grudnia 1867. r. l. 142 D. u. p. art. VI.) Wątpliwość ta nie ma żadnej zasady. Jeżeli bowiem względy publiczne na dobro ogółu wymagają pewnego ograniczenia praw prywatnych jednostek, wtedy wolność indywidualna względem publicznym ustąpić musi. Na tej ogólnej zasadzie prawnej polegają te wszystkie postanowienia ustaw, które w różnych stopniach prawa indywidualne ścieśniają, a nawet gdy tego dla ogółu potrzeba, takowych zupełnie ich pozbawiają. I podobnie jak nie można podnosić zarzutu przeciw ustawie, która n. p. pewne rzeczy wyłącza z powszechnego obiegu lub krępuje swobodę praw przez przymus instytucyi hipotecznej, przymus aktów notaryalnych lub legalizacyi i t. p., tak też nie można upatrywać podstawy do podobnego zarzutu, gdy ustawa krępuje swobodę własności przez przymus asekuracyjny. Wątpliwość ta zniknie, jeżeli się zważy, co już wyżej nadmieniliśmy, że w obrębie Morawy istnieje od 23. Marca 1883. r. ustawa, która zaprowadziła przymusową asekurację wszelkiego tamże znajdującego się bydła; że nadto Izba poselska Rady państwa uchwaliła niedawno projekt do ustawy, mającej wprowadzić przymusową asekurację robotników fabrycznych na wypadek kalectwa lub śmierci.

Wątpliwość drugą podnoszą ze względu na kompetencję, utrzymując, że ustawodawstwo w sprawach asekuracyi należy do zakresu działania nie Sejmów ale Rady państwa. I ta wątpliwość nie ma żadnego usprawiedliwienia. Wiadomo bowiem, że ustawa zasadnicza o Reprezentacyi państwa z 1. Grudnia 1867. rozdziela zakres działania między Radę państwa a Sejmy w ten sposób, że sprawy, które nie są w tej ustawie wprost zaliczone do kompetencyi Rady państwa, należą do Sejmów. Otóż spraw asekuracyjnych §. 11. wzmiankowanej ustawy nie zalicza do kompetencyi Rady państwa. Wynika ztąd podług brzmienia §. 12., że sprawa ta należeć powinna do zakresu działania Sejmu.

Celem bowiem rozstrzygającym i motywem głównym są tu tylko względy na gospodarstwo krajowe i policyę ogniową, sprawy zaś tych obydwóch celów dotyczące, należą niewątpliwie do atrybucyi Sejmów, a to podług brzmienia statutu krajowego w związku z wzmiankowaną ustawą zasadniczą. I gdyby było inaczej, ustawa z dnia 23. Marca 1883. o przymusowej asekuracyi bydła, uchwalona przez Sejm Morawski, nie mogłaby uzyskać Najwyższej sankcyi.

A przecież to się nie stało. Uzyskała takową — weszła w życie — i obowiązuje. Komisya sądzi, że ze względów w niniejszem sprawozdaniu wyłuszczonych, należałoby nam uchwalić ustawę o przymusowem ubezpieczeniu wszystkich budynków w kraju znajdujących się.

Komisya jednak nie zapoznaje ani lekceważy trudności, jakie towarzyszyć muszą ostatecznemu wypracowaniu tej ważnej ustawy, z którą gdy wejdzie ona w wykonanie, bezpośrednio styczeńność mieć muszą wszyscy bez wyjątku właściciele nieruchomości w kraju.

Dla tego Komisya uznała za wskazane ograniczyć się na teraz tylko na sprawozdaniu polecającem Wysokiemu Sejmowi wniosek Komisji gminnej — i na załączeniu zarysu zasad przewodnich do ustawy, przedłożonych przez sprawozdawcę.

Zasady te są następujące:

1. Wszystkie budynki tak miejskie jak wiejskie istniejące w Królestwie Galicyi i Lodomerji wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, z wyjątkiem budynków wymienionych w punkcie 2., muszą być zabezpieczone od ognia, w sumie zbliżonej do rzeczywistej wartości w którymkolwiek z Towarzystw asekuracyjnych, koncesyonowanych w Państwie Austriackim.

2. Wyłączone są od obowiązkowego zabezpieczenia budynki będące własnością c. k. Rządu, budynki kolejowe, oraz budynki prywatne takie, które bezużytecznie stoją, albo na czas krótki prowizorycznie są postawione.

3. Właściciel budynku ma prawo czynić dowolny wybór pomiędzy Towarzystwami asekuracyjnymi koncesyonowanymi w Austrii, może przeto ubezpieczać budynki swoje w tem Towarzystwie, do którego ma zaufanie.

4. W zastępstwie właściciela, któryby sam tego uczynić zaniedbał, dokona ubezpieczenia z urzędu Wydział krajowy, przez ustanowione do tego swoje organa.

5. Celem utrzymania ewidencji, czy każdy budynek w kraju jest zabezpieczony, ustanowione będzie biuro kontroli centralnej przy Wydziale krajowym we Lwowie, a kontrolorowie ubezpieczeń po powiatach.

Obowiązki biura kontroli centralnej we Lwowie, oraz obowiązki kontrolorów powiatowych jako urzędników krajowych, określi specyalna instrukcja służbowa, ułożona przez Wydział krajowy a zatwierdzona przez Sejm krajowy.

6. Kontrolorowie ubezpieczeń w powiatach, podwładni są krajowemu inspektorowi ubezpieczeń, a zostają pod kontrolą Wydziałów Rad powiatowych.

7. Jeżeli przeprowadzona kontrola wykaże, że jakikolwiek budynek pod ustawę niniejszą podpadający, do ubezpieczenia nie jest podany, albo jest ubezpieczony niżej połowy rzeczywistej wartości — w takim razie ma kontrolor obowiązek zawiadomić o tem przełożoną swą władzę, celem dokonania ubezpieczenia z urzędu.

8. Budynki w zastępstwie właściciela, z urzędu przez Wydział krajowy do ubezpieczenia podane, mają być ubezpieczone w sumie przybliżonej do rzeczywistej wartości, oznaczonej przez kontrolora powiatowego wspólnie z przełożonym gminy, o ile możliwości w przytomności właściciela budynku.

9. Właścicielom budynków w miastach większych zostawia się do woli wybór dnia, w którym ubezpieczenie ma się kończyć każdego roku.

Natomiast w gminach wiejskich i małomiasteczkowych, postanawia zarząd gminny w porozumieniu z kontrolorem powiatowym jeden wspólny dla całej gminy termin, w którym wszystkie ubezpieczenia w każdym roku kończyć się mają.

10. Wydziały Rad powiatowych i Zwierzchności gminne winny we wszystkich czynnościach płynących z niniejszej ustawy, wspierać kontrolorów powiatowych swoją pomocą i opieką.

11. Każdy właściciel ubezpieczonej nieruchomości, obowiązany jest zapłacić z góry całoroczną należność asekuracyjną do rąk organów tego Towarzystwa, w którym zabezpiecza swe mienie. Ktoby do terminu trzech miesięcy od chwili rozpoczęcia się ubezpieczenia, opłaty za to należnej nie uiścił, podlega egzekucyi politycznej zarządzonej na żądanie Wydziału powiatowego.

12. Każdy właściciel budynków obowiązany jest pozostawić ich ubezpieczenie na cały rok następny w tem Towarzystwie asekuracyjnym, do którego przystąpił, jeżeli nie wypowiedział ubezpieczenia, przynajmniej na 3 miesiące przed terminem expiracyjnym.

13. Każde Towarzystwo asekuracyjne, chcące korzystać z prawa ściągania należności asekuracyjnych w drodze egzekucyi politycznej, przyjmuje na siebie następujące zobowiązania:

- a) iż podda się wszelkim przepisom niniejszej ustawy, i wszystkim w myśl tej ustawy przez Sejm lub Wydział krajowy wydanym rozporządzeniom;
- b) zostawi opieszalym płatnikom przynajmniej trzymiesięczny termin zwłoki, w uiszczeniu rocznej należności;
- c) nieodmówi wypłaty wynagrodzenia szkody pogorzelowej, choćby składka asekuracyjna za budynek zgorzała opłaconą nie była;
- d) wypłaci wynagrodzenie za szkodę pogorzelową, chociażby własność pogorzała przeszła w inne ręce, a Towarzystwo o tej zmianie własności wcześniej zawiadomione nie było;
- e) wypłaci wynagrodzenie wierzycielom hipotecznym w granicach ich pretensyj, zabezpieczonych prawnie na zgorzałym budynku, w takim razie: gdyby właściciel tego budynku w skutek czynu karygodnego postradał sam prawo do wynagrodzenia — a inny jego majątek nie pokrywał wierzytelności tu zainstabulowanej;
- f) przyjmie do ubezpieczenia każdą budowlę, która do zabezpieczenia podaną mu będzie, o ile takowa z mocy ustawy niniejszej obowiązkowo zabezpieczoną być powinna;
- g) zawiadomi kontrolora powiatowego natychmiast o każdym otrzymanem wypowiedzeniu ubezpieczenia, oraz zawiadomi go miesiącem naprzód o każdym zamierzonym egzekwowaniu należności zaległej;
- h) wykazywać będzie inspektoratowi centralnemu we Lwowie z końcem każdego kwartału ilość i wartość budynków zabezpieczonych, oraz sumę premij za to zebranych, w każdym z osobna powiecie lub okręgu kontrolnym;
- i) podda księgi swoje na każde zażądanie rewizyi tych organów, które Wydział krajowy do tej czynności wydeleguje;
- k) ponosić będzie kosztą wydatków pocztowych, wynikających z korespondencyj przeprowadzonych na żądanie Towarzystwa, przez kontrolora ubezpieczeń lub przez Wydział powiatowy, w sprawie zaległych opłat asekuracyjnych;
- l) przyczyniać się będzie w miarę udziału swojego w zabezpieczaniu od ognia nieruchomości w Galicyi, do kosztów utrzymania zaprowadzonej kontroli ubezpieczeń i do wspierania ochotniczych straży pożarnych w kraju.

Zastrzega się jednak, że to przyczynianie się do kosztów utrzymania kontroli ubezpieczeń, nie może przenosić kwoty 4⁰/₀, a przyczynianie się do subwencjonowania straży ognio-
wych, nie może przewyższać kwoty 2⁰/₀, od otrzymanej przez Towarzystwo czystej składki asekuracyjnej, za ubezpieczenie budynków w Galicyi.

14. Natomiast korzystają Towarzystwa, które się powyższym przepisom poddały i których firmy do wiadomości publicznej przez Wydział krajowy podane zostaną, z następujących przysługujących im praw:

- a) Żądania od kontrolora powiatowego pomocy w ściągnięciu opłaty asekuracyjnej od opieszalego dłużnika, jeżeli takowy co najmniej 2 miesiące, a nie dłużej jak rok z nią zalega.
- b) Ściągania bez poprzednich skarg i wyroków sądowych, całej należnej rocznej opłaty asekuracyjnej, wraz z prowizją zwłoki i z kosztami ztąd wynikającymi, w drodze egzekucyi politycznej zarządzonej na żądanie Wydziału powiatowego, jeżeli dłużnik co najmniej 3 miesiące, a nie dłużej jak rok od daty rozpoczęcia ubezpieczenia, z opłatą należności zalegał, i jeżeli bezowocnie upłynął czas 30 dni od zawiadomienia kontrolora powiatowego przez Towarzystwo asekuracyjne o tej zaległości.

15. Ustawa o obowiązkowym ubezpieczaniu budynków w Królestwie Galicyi i Lodomerji wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, wejdzie w wykonanie w ciągu roku jednego, od dnia jej ogłoszenia w dzienniku ustaw i rozporządzeń krajowych.

Tyle co do sprawy obowiązkowego ubezpieczania budynków od ognia.

Wspomniane na wstępie petycje niektórych Reprezentacyj powiatowych, żądających nadto uchwalenia ustawy o przymusowym zakupywaniu sikawek i narzędzi ratunkowych przez gminy i obszary dworskie, nie kwalifikują się zdaniem Komisji do wydawania w tym kierunku specjalnej ustawy. Żądania te zresztą słuszne i sprawiedliwe, znaleźć mogą i powinny zadosyćuczynienie w ogólnej ustawie o policyi ogniowej, której opracowaniem zajmuje się właśnie Wydział krajowy.

Na podstawie niniejszego sprawozdania Komisya gminna wnosi :

Wysoki Sejm raczy uchwalić :

Poleca się Wydziałowi krajowemu na najbliższej sesji Sejmowej przedłożyć Sejmowi do uchwały projekt ustawy o obowiązkowym zabezpieczaniu od ognia wszystkich budynków w kraju znajdujących się.

We Lwowie dnia 13. Stycznia 1887.

Przewodniczący:

K. Badeni w. r.

Sprawozdawca:

J. Męciński w. r.

